

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

OPPSYNSRAPPORT 2010

Foto av to bukker som henger sammen etter gevirene. Disse to hadde hengt sammen i nesten 3 uker før den ene ble skutt. Uten inngripen ville de begge fått et trist endelikt.

Også forhold som villreinoppsynet må ta tak i.

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2010

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forollhogna villreinområde har ifølge driftsplanen et tellende areal på 1.848.181 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 villreinvald i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde. Villreinstammen var vinteren 2009 / 2010 til 1.750 dyr, noe som førte til at årsmøtet dette året senket totalkvoten fra 900 til 650 dyr.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2010 var som ovenfor beskrevet på 650 dyr, en nedgang på 250 dyr i forhold til foregående år. Fordelingen var på 40 % kalv, 30 % simle, 22 % liten bukk (inntil 3 takker i hver gevirstang) og 8 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 2.843 dekar pr. dyr.

Villreinoppsynet besto av 3 faste fjelloppsyn og 13 "faste" deltidsoppsyn, men bare 10 av disse var ute i praktisk tjeneste denne høsten. Disse var totalt ute i 75 dager. I tillegg er SNO etablert i området med 2 stillinger. Disse deltok i oppsynet i totalt 10 dager i 2010. Deltagelsen fra lensmannskontorene i det praktiske oppsynet ble imidlertid begrenset også denne høsten, kun 2 dager.

Samtlige oppsyn hadde begrenset politimyndighet. De faste for hele villreinområdet mens de øvrige hadde for "sitt" område begrenset til den årlige villreinjakten. Politimyndigheten ble gitt i 2010 for en 2-årsperiode, d.v.s. til og med 2011.

Forut for jakten var det en felles samling på Hjerkinns for samtlige oppsyn i Forollhogna, Knutshø, Snøhetta og Rondane villreinområder. Samlingen var i regi av SNO med deltakelse fra Sør-Trøndelag politidistrikt. Forelesere var personell fra SNO og Marius Rønningen fra Sør-Trøndelag politidistrikt. Det er imidlertid beklagelig at samlingen kommer så nær jaktstart og det hadde vært ønskelig med flere politifaglige innlegg.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2010 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Frode Aalbu og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalene innlagt jaktradiokanalene til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

VILLREINJAKTEN 2010.

Av totalkvoten på 650 dyr ble det skutt 589 dyr, som gir en fellingsprosent på 90,6 % (85,1 % i 2009), en etterlengtet oppgang. De skutte dyr fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 8 dyr = 88,9 %. Midtre Gauldal – 170 dyr = 91,4 %. Holtålen - 113 dyr = 88,3 %. Os – 69 dyr = 89,6 % , Tolga - 73 dyr = 93,6 %. Tynset - 145 dyr = 90,1 %.

I tillegg felte villreinutvalgets jegere alle 11 tildelte dyr.

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at enkelte rettighetshavere også dette året er seine med å rapportere inn resultatet selv om det var en forbedring fra foregående år. Det er videre klart at innleverte kjever må kontrolleres opp mot innleverte kort for å rette opp feilskjæring av kortene.

AKTIVITET:

Totalt har 11 + 1 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2010.

Oppsynstjenesten 2010 omfatter til sammen 85 dager (112 i -09) i fjellet. Reduksjonen var en naturlig følge av lavere kvote selv om det var ønske om større intensitet grunnet økt skadeskyting og funn av døde dyr foregående jakt. Dyrene var spredd over store områder og beveget seg også over større deler av villreinområdet denne høsten.

Fellingen av reinen dette året ble spredd over hele jakttiden og også over større deler av villreinområdet. Avtalen med fri jakt på større deler av villreinområdet på tirsdager og onsdager ser ut til å ha virket meget positivt med større entall dyr skutt på disse dager i forhold til andre ukedager. Dette medvirket til at årets fellingsprosent ble på 90,6 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 1997 – 2010.

År.	1997	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010
Dager	73	82	81	85	91	87	59	64	68	62	101	106	112	85

SKADESKYTING:

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2010 registrert 12 skadeskutte dyr. 7 av disse er avlivet og tatt på kort mens 4 er funnet døde og 1 er avlivet men kassert. Totalt blir dette 12 dyr. I tillegg kommer 1 storbukk som ble avlivet da den var sammenfiltret med en annen bukk, en simle med skade i kløven i en bakfot og 1 kalv med gammel skade i framfot. Noen dyr er videre observert med ukjente skader, men dette dreier seg trolig ikke om skuddskader.

I 2009 ble det registrert 15 skadde og 6 dyr gjenfunnet døde.

De registrerte skadeskutte og døde dyrene, 3 kalver, 5 simler, 2 liten bukk og 2 stor bukk, gir en skadeskytingsprosent på 2,0 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 1997, og en ser at det var en gledelig utvikling fram til i 2008. Etter en nedgang i 97 og 98, en liten økning i 99 og 2000, en ny nedgang fram til 2004, en liten økning i 2005, historisk lavt på 0,3 % i 2006 før 0,77 % i 2007, så en markert økning til 2,3 % i 2008 og 2,7 % i 2009 mens den nå sank til 2,0 % i 2010.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 1997 – 2010.

År.	997	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010
Skadde og døde dyr.	7	9	12	15	10	6	3	2	3	1	5	18	21	12
%	1,3	1,3	1,6	2,1	1,4	0,9	0,8	0,5	1	0,3	0,77	2,3	2,7	2,0

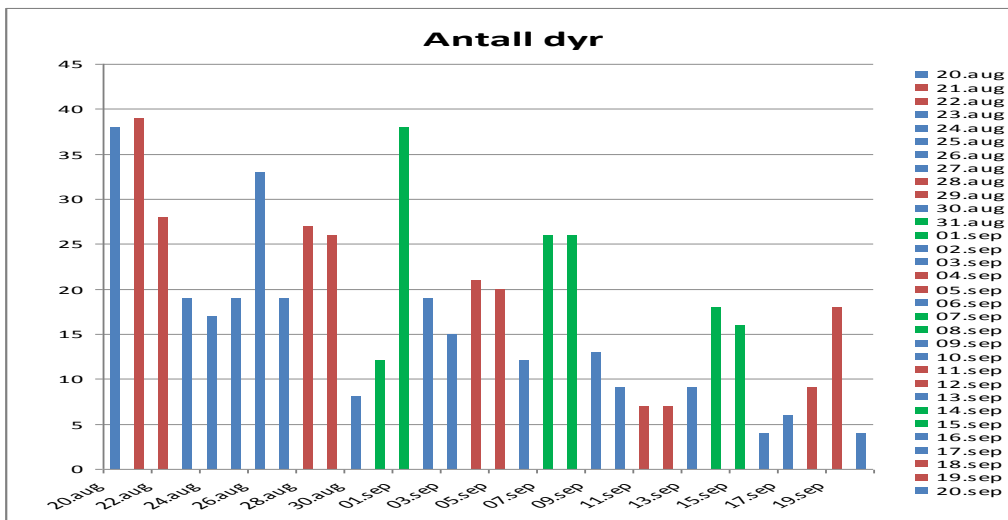
Ut over dette kjenner en ikke til andre alvorlige skader på dyr. Det er imidlertid også dette året observert dyr med mindre skader etter brunstkamper og andre ”naturlige” skader.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 1997 - 2010.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
1997	1 stk	1 stk	2 stk	3 stk
-98		2 "	2 "	5 "
-99	4 "	1 "	2 "	5 "
2000	6 "	1 "	4 "	4 "
2001	2 "		5 "	3 "
2002		1 "	2 "	3 "
2003		1 "	1 "	1 "
2004	2 "			
2005			2 "	1 "
2006				1 "
2007	1 "		4 "	
2008	1 "	1 "	7 "	9 "
2009	1 "	3 "	5 "	12 "
2010	2 "	2 "	5 "	3 "

Oversikten må sees i sammenheng med kvoten det enkelte år. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Statistikken viser et meget dårlig resultat i 2008 og 2009. En slik økning av antall skadde og døde dyr i forhold til foregående år ble da heller ikke akseptert og det ble derfor fokusert på dette før jakta 2010.

Oversikt over antall dyr skutt fordelt på datoer. Rød farge – helg, grønn farge – dager med ”fri jakt”.

Det er nå registrert en klar forbedring og forsøket med fri jakt på tirsdager og onsdager etter 25. august ser ut til å hatt en positiv innvirkning på jaktutøvelsen og fellingsprosenten, se tabell ovenfor. Det er imidlertid fortsatt registrert at flere forhold dukket opp i starten av jakten slik at stressjakt ikke kan være hele forklaringen. Noen forhold mener vi imidlertid skyldes jakt under vanskelige forhold slik at påskutte dyr ikke blir funnet. Jegerne har da tydelig vis ikke tatt konsekvensen av en påskyting, men fortsatt jakta etter andre dyr. En slik handlemåte er ikke akseptabel. Det er også riktig å nevne at oppsynet kjenner til uvanlig mange ”bomskudd” også dette året. I utgangspunktet helt uforklarlige bomber, men som en i ettertid trolig kjenner noe av årsaken til - så lav siktelinje at prosjektilet som avfyres subber i reinlaven / presses opp av lufttrykket mot bakken.

Når en ser på statistikken over perioden fra 1997 til 2009 er det klart at gruppen liten bukk nesten uten unntak har lavest skadeskyting (i forhold til antall fellingstillatelser).

Å få tildelt liten bukk er mange jegeres skrekk på grunn av at det ansees som vanskelig å plukke ut riktig dyr. Dette medfører at jegere med liten bukk blir liggende lengre før skuddet avfyres. Jegerne får dermed roet seg ned, får lavere puls og avfyres skuddene under mere kontrollerte former.

Resultatet er lavere skadeskytingsprosent på gruppen liten bukk. Dette bør det fokuseres på, og det bør være en tankevekker for jegere flest - bruk tid til å roe ned før skudd avfyres.

KONTROLLER, RAPPORTER OG ANMELDELSER:

Det er i løpet av jakten registrert noen forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg om 8 OPS-saker (18 i 2009), ingen forhold rapportert til rettighetshaver men 3 forhold (7 i 2009) som er rapportert til politiet.

De sakene som er oppgjort på stedet omhandler uregelmessighet med kontrollkort, små grensekrenkninger og tvilsom skyting.

De sakene som er rapportert til politiet er 2 grensekrenkninger og en gjennomskyting med påfølgende skadeskutt storbukk

Oversikt over antall anmeldelser i perioden 1997 – 2010.

År.	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010
Ant.	3	0	2	7	2	3	1	0	0	0	3	6	7	3

Oversikt over antall kontrollerte jegere 1997 – 2010.

År	1997	-98	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010
Ant.	215	282	296	281	284	267	64	134	131	91	269	243	358	232
%	33	38	35	35	35	36	16	34	44	30	34	26	40	36

Oversikten viser utviklingen de siste 14 årene. For 2003 og 2004 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 dyr og i 2005 og 2006 på bare 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det var svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området). Andelen kontrollerte jegere økte litt i 2007 mens det ble en klar nedgang i 2008. Forut for årets jakt ble det fokusert på at antallet kontrollerte burde øke og totalt ble det registrert 40 % kontrollerte jegere. Dette sank til 36 % i 2010.

Totalt synes det riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte, men oppsynet har heller ikke dette året fanget opp alle påskytinger og skadeskytinger. Dette er et forhold som det må fokuseres mere på før og under jakta 2011.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Kommentarene etter årets jakt er entydige. Det har vært en klar bedring i jaktutøvelsen, men det er fortsatt for mange tilfeller av skadde og døde dyr samt for mange rene bomskudd.

Det etterlyses også et større engasjement fra enkelte rettighetshavere for å informere sine jegere om mulige årsaker til skadeskyting/avfyring av bomskudd.

Det er heldigvis også positive rapporter som viser at forholdene ikke er dramatiske og som viser at vi stort sett har meget gode jegere som utøver jakten på en perfekt måte. Dette må vi ikke glemme, men bygge videre på.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forollhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det etableres et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt, noe som villreinrådets hjemmeside også bidrar til. Målsetningen var at villreinrådet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet for 2010 viser at Villreintelefonen også dette året med en kvote på 650 dyr har gitt et overskudd på ca. kr. 23.000,-. Overskuddet er fortsatt overraskende høyt og viser at dette er en tjeneste som jegerne bruker og setter pris på. Det ble derfor fokusert før jakt på at en må være så presis som forsvarlig mulig med de opplysninger som skulle legges inn på villreintelefonen. I og med at det kun er 1 minutt som er tilgjengelig for utgående beskjed ble det dette året fokusert på å fortelle hvor dyrene sto vedkommende kveld. Det var videre opp til den enkelte jeger å følge med på værmeldingen for å finne ut hvor reinen burde stå kommende dag. En ordning som det ikke har kommet negative kommentarer på.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at villreintelefonen må videreføres også kommende år og aktuelt nummer er allerede reservert. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet samt selve oppsynsutøvelsen.

Rovdyrproblematikk.

Det er riktig å nevne at det også gjennom vinteren 2010 er registrert en betydelig jerveaktivitet i området. Det ble da også funnet en antatt yngling nord i området denne våren. Observasjoner sommeren / høsten 2010 tilsier at dette kullet har beveget seg i større deler av villreinområdet denne sommeren og høsten. Det er flere bekreftede observasjoner av tre til fire dyr som gikk sammen, blant annet i Vingelen og ved Lille Ensjøen. Det er også registrert jerveskade på sau og store lammetap spredd i store deler av villreinområdet.

En har tidligere år påpekt at Forollhognaområdet ikke ble sett på som en enhet når fellingskvoter for lisensjakta på jerv ble vedtatt i de berørte regioner (region 5 og region 6).

Det er med glede en nå registrer at det er tatt tak i dette forhold slik at dette nå er likt. Fortsatt er det imidlertid slik at det ikke skal være yngling sør for fylkesgrensa mens det skal være yngling nord i villreinområdet. Dette er ikke logisk, for et kull fra en yngling være seg i nord eller sør vil bruke hele villreinområdet i sitt næringsøk.

Tamreinovergang.

Forrige høst var et større antall tamrein (250 - 300 dyr) inne i de østre deler av villreinområdet. Dyrene trakk heldig vis ikke over Kjøljedalen – Kjurrudalen slik at en unngikk direkte sammenblanding med villreinen. Grunnet ugunstige vær- og føreforhold førte til at dyrene ble gående i dette området unødig lenge før det ble satt inn helikopter for å drive dem tilbake til riktig område. Den muntlige avtalen fra 2005 om at oppsynet kunne avlive tamrein under jakta ble videreført i 2010, men det ble ikke skutt tamrein av oppsynet under villreinjakta denne høsten.

Nå på senhøsten har det imidlertid på nytt vært store problemer. På nytt går anslagsvis mellom 200 og 250 dyr går i skrivende stund mellom Rugeldalen – Hessdalen – Setersjøen. Denne høsten har en del av dyrene krysset Kjøljedalen og vært så langt som til Høstbekkdalen sør for Øyungen. En må si at det var ren flaks som hindret at dyrene trakk videre vestover.

Disse problemene vil trolig øke nå som sperregjerdet nord for Aursunden blir en realitet. Villreinutvalget har tatt tak i dette og det er nedsatt en arbeidsgruppe som nå utarbeider kostnadsoverslag for å få forsterket jernbanegjerdet mellom Glåmos og ca. 2 km. nord for Nesvollen. En må virkelig håpe at dette arbeidet nå blir støttet opp av aktuelle myndigheter slik at gjerdet kan reises kommende sommer.

Sluttord.

Oppsynsrapporten 2009 hadde et forsidebilde av en villreinsimle med avskutt kjeve med undertittel – hvem avfyrrer slike skudd samt ettersøks- og varslingsplikt ved påskyting / skadeskyting.

Årets rapport preges av et bilde av en storbuk som kjemper for å komme løs fra geviret fra en annen bukk. En ikke uvanlig situasjon i villrein fjellet under og etter brunsten. Takket være oppsynet fikk denne ene bukken ”friheten” tilbake denne gangen.

Denne bukken, sammen med de andre skadde og døde dyr, aktualiserer behovet for et aktivt oppsyn i villrein fjellet også i kommende år.

Det kan være vanskelig å finne igjen påskutte dyr, både døde og ikke minst skadde dyr. Årets resultat viser en klar bedring i forhold til foregående år, men 12 skadde og døde dyr er fortsatt for mange – 12 dyr er noe som jegerne i Forollhogna villreinområde ikke vil eller kan være bekjent av. Dette kan bli et rykte som alle våre gode ansvarsfulle jegere, og de er i absolutt flertall, ikke fortjener. Arbeidet med å redusere skadeskytingen må videreføres, og for å nå de som trenger det, kreves det at alle aktører samarbeider om dette. Villreinutvalget vil fortsette arbeidet med problemet og det ligger i kortene at også rettighetshaverne må fokusere på disse forhold i jegermøter og kortutdelingsmøter forut for villreinjakten 2011.

Dette vil trolig være et bidrag for å gjenopprette Forollhogna Villreinområdets gode rykte som et foregangsområde for villreinadministrasjon og villreinjakt.

Røros, 20. 11. 2010

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder